

VARAGIDS, 8 februari 2011

Column

TWAN HUYS

EERVOLLE AFTOCHT

Als Mubarak nu door de massa wordt gedwongen tot een aftocht ontstaat er een machtsvacuüm en wellicht een bloedbad.

Vechtpartijen zijn uitgebroken op het Tahrir-plein in Caïro. Ik kijk naar de beelden via Al Jazeera.

Wie kan deze situatie beter duiden dan oud-ambassadeur en top-diplomaat Koos van Dam? Ooit ontmoette ik hem na zijn heroïsch optreden tijdens de Golfoorlog in Bagdad. Van Dam is dapper, het type diplomaat dat de moeite neemt de taal van het land te leren waar hij actief is. Bovendien is hij arabist en bestudeerde hij de islam. Eerder was Van Dam Hare Majesteits ambassadeur in Irak, Turkije, Indonesië en Egypte. Hij ontmoette Hosni Mubarak begin jaren negentig een aantal keren tijdens zijn ambassadeurschap.

Wie is deze president die al dertig jaar zijn volk knecht?

‘Hij wekte bij mij altijd de indruk een gematigd man te zijn die progressie probeerde te krijgen in het vredesproces met Israël. Een ongemakkelijke positie in het Midden-Oosten. Natuurlijk is er een enorme generatiekloof tussen hem en de vooral jonge demonstranten. Hij heeft niet geluisterd naar de signalen van verandering. Toch is Mubarak geen macho, eerder een trotse Egyptenaar. Een serieus man, op het saaie af. Hij zal niet zomaar opzij gaan, maar wil een gewelddadige confrontatie met de demonstranten koste wat kost vermijden.’

Het is woensdag 2 februari als ik Koos van Dam spreek. De situatie is zeer onoverzichtelijk en terwijl we met elkaar spreken over de gebeurtenissen op het plein in Caïro worden de vechtpartijen tussen de demonstranten en aanhangers van Mubarak steeds heviger. Van Dam is zeer bezorgd over de afloop.

‘Als Mubarak aftreedt, is er nog niets opgelost in Egypte. De hoge werkeloosheid is niet zomaar uit de wereld, dus de problemen blijven. De oud-directeur van het atoomagentschap Mohammed el-Baradei is geen charismatische figuur. Hij is een typische VN-ambtenaar, geen politicus en dus geen goed alternatief voor Mubarak.’

Een grijze muis?

‘In ieder geval niet de leider die dit proces in goede banen kan leiden, daar heeft hij de capaciteiten niet voor. Dat is ook het probleem van de oppositie. Niemand heeft een agenda, behalve dan de enigszins gratuite eis voor vrije verkiezingen.’

Koos van Dam is sinds eind vorig jaar gepensioneerd en bekijkt nu vanuit zijn huis in Spanje de demonstraties in Caïro, zijn oude standplaats.

‘Mubarak is inventief, hij heeft van een moeilijke situatie altijd het beste proberen te maken. Als hij nu gedwongen wordt tot aftreden betekent dat voor hem een oneervolle aftocht. Hij is trots en wil niet net als president Ben Ali van Tunesië op de vlucht slaan.’

Wat is het beste scenario?

‘Mijn stille hoop is dat de mensen van dat plein afgaan. Mubarak heeft dan acht maanden de tijd tot september, zonder bloedvergieten, de macht over te dragen aan een nieuw regime. Als hij nu door de massa wordt gedwongen tot een aftocht ontstaat er een machtsvacuüm en wellicht een bloedbad. Alles is nu mogelijk, de situatie is volkomen onvoorspelbaar.’

Als u dit leest, is president Mubarak misschien al met pek en veren het land uitgejaagd.

twan.huys@vara.nl